

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul Abonamentului: Pe un Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. — cr. " " " " pe 1/2 an . . . 2 " 50 " " România și străinătate pe an . . . 14 franci " " " " " " pe 1/2 an . . . 7 "		Prețul inserțiilor: Pentru publicații oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.	Corespondințele sânt a se adresa redacției „FÓIA DIECESANĂ“; ăra banii de preamerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.
---	--	---	---

Constantin Diaconovicu Loga.

Schiță din viața și activitatea lui, cetită de Iuliu Vuia, învățătoriu în Comloș, în ședința atunării generale a reuniunii învățătorilor rom. gr. or. ținută în Caransebeș la 10/22. August 1890.

Priviți trecutul școalei române și vă veți convinge, că acela este de o tristă amintire pentru noi; nori grei au planat asupra sortii poporului și a școalei române în trecut; secolii întregi a fost poporul român și școala sa sclavă elementelor străine, condamnat — între atari ref. rințe funeste — a orbeca în noialul nesciinței.

Când toate popoarele Europei au desfășurat stindardul civilizațiunii, atunci poporul Român — timp aproape 1000 de ani — cu arma în mână a trebuit să-și aperc agrul și viața de invasiunea barbarilor, este deci prea natural, că în acele timpuri critice, activitatea lui pe terenul literar a fost înlocuită prin alte cestinri vitali; de școale nici că putea fi vorba.

„Să nu insultăm martiriul acestui popor — zice un distins scrietoriu român — Noapte lungă și înfioroasă a trecut peste densusul; și precând Europeanul dela Rin și de pe malurile Temsei se adopera ca să afe lumi noauc și să deschidă spiritului omenesc drumul prin regiunile abstracțiunilor filosofice, pe atunci Românul trebuia să stec cu lancia în mână, să oprească năvălirea întunerecului și a barbarismului“.

„Puține, foarte puține stele luciră în această noapte lungă asupra poporului român, care împrennă cu ângerul seu păzitoriu i-a îndegetat calea către viitoriul seu cel mândru“.

Da, aceeași prevedință carea a cercat greu sermanul nost popor, s'a îndurată a-i trimite unele geniuri naționale, spre a-l scoate din acea noapte lungă și întunecoasă.

Pentru a da o viață, o renaștere școalei române, a trebuit să vină niscă bărbați predestinați,

apostoli rezoluți și devotați cauzei culturale, cari spărgând țelina — acei întunerec al nesciinței — au pregătit agrul culturei noastre naționale.

Unul dintre „acești bărbați predestinați, însuflețiți de geniul Romei și al Daciei, cari ne-au rechemat, dup' o amorteală de secolii, la consciința de noi înșine“, a fost meritatul director și organizațoriu al școalelor naționale din Regimentul românesc banatic *Constantin Diaconovicu Loga*.

În geniul lui Loga e recunoscut, că ~~viitoriul~~ popoarelor depinde dela gradul dezvoltării lor intelectuale, și că spre acest scop Românii au lipsă de școale și învățatori bravi; eată momentele cari l-au condus pe Loga de a îmbrățișa cu atâta căldură cauza instrucțiunii.

El a văzut că elementele străine, cari au împreserat și copleșit poporul Român bănățian, zădărnicesc ori și ce progres manifestat la noi; și prin urmare că națiunea are necesitate de un braț puternic, care să aprindă schintea renascerii noastre intelectuale.

Să consăcram deci doau momente memoriei și numelui acestui veritabil apostol, carele a trăit pentru cauza instrucțiunii, și a murit sub sarcina acestei opere grele; cu atât mai vârtos, căci principiile morale și de naționalism, ne incumbă datorința de a renvia memoria bărbaților bine meritați!

Loga a văzut lumina zilei în Caransebeș la 1. Noemvrie 1770. din părinți sërmani; studiile primari le-a făcut în Caransebeș, ear cele gimnasiale în Logoj, de unde a trecut la facultatea juridică din Pesta; după cum se constată din însuși cuvintele sale adresate fiului seu Stefan — când îl înscriesese la aceeași facultate: „Vezi, pe aici am umblat eu, caută să umbli în căile mele“.

După absolvare ocupase unele funcțiuni în capitală, neconvenind însă simțemintelor sale naționale terenul politic; l-a părăsit dedicându-se cauzei instrucțiunii.

Pe acele timpuri — în capitală — nici că era cuvânt de Români, simțul național degenerase de tot; religiunea gr. or. era reprezentată numai prin Țințari, respective, Români grecizați.

Documentându-le Loga că ei sînt Români, strănepoții falnicei Rome de odinioară; au devenit la conștiința de sine, alegându-și de primul învățătoriu și cantor pe Loga.

Demn de amintire este momentul, când Loga a intrat în biserică încungiurat de Români spunându-le Grecilor, că ei de acum voesc a cânta în limba lor străbună. La auzul acestor cuvinte Grecii se revoltară, și când a început Loga a cânta, toți au sărit asupra-i atacându-l, el însă și-a continuat cântarea și de atunci se cânta și românește în biserică.

La 3. Noemvrie 1812. înființându-se institutul pedagogic din Arad, prin decretul consiliului regesc din 6. Nemvrie 1812. Nr. 12,144. a fost denumit Loga de profesor pentru gramatică și stil, ear mai apoi și pentru pedagogie și metodică.

Prin un deosebit zel, energie și devoțiune față de nobila-i chiemare, a știut Loga încă de timpuriu să câștige stima și iubirea tuturor, câștigându-și încă pe atunci un nume bun.

În această calitate a rămas până în 28. Ianuarie 1831., când în urma înaltului rescript al consiliului ostășesc de curte — din 11. Iunie 1830. Nr. 2383. — fiind denumit de director al școalelor naționale din regimentul banatic și din districtul batalionului sârbesc banatic de graniță până la Dunăre, a renunțat la acest post.

Las să urmeze aci unele șiruri din propria-i scriere: „Despre organizația școalelor preparande din districtul milităresc,“ unde zice: „În timpul acela până încă a fi eu profesor în Arad cătră a. 1830., căutând înaltele Dicasterii un profesor, carele să pună școalele românești și sârbesci din ținutul milităresc în o rânduală mai bună. Decî prin un rescript dela înaltul consilium ostășesc de curte, din 11. Iunie 1830. Nr. 2383. B. M. purces mi s'a dat direcția școalelor naționale din regimentul românesc banatic și din districtul batalionului sârbesc banatic de graniță până la Dunăre.

„Decî am socotit și am făcut un plan spre întocmirea școalelor preparande și aicea pentru luminarea învățătorilor milităresci, care plan și cerere a mea înaltul consilium ostășesc de curte cu părintesc braț primindu-l, școala preparandă națională din Caransebeș în 12. Faur 1832. în al patru-zecilea an al împărăției lui Francisc I. împărat Austriei introdusă, prin următoarele rezoluții a o întări bine au voit; precum prin rezoluția cea purceasă din 19. Octomvre 1833. Nr. 2239. Altă rezoluție din 16. Octomvrie 1833. Nr. 2614. Așisderea prin intimatul înaltului consilium ostășesc de curte din 24. Ianuarie 1834. N. 318. Cu care rescript și decretul colăudătoriu mie s'au trimis; adecă s'au lădat

sporiul întru învățături, care s'au făcut întru această școală preparandă.

„Școala aceasta preparandă dintru începutul seu dela a 1830. până la a. 1836. a fost așezată în Caransebeș, ear din anul acesta s'a mutat la Biserica Albă, pentru-că aicea în mai multe limbi se vorbește și pentru lesnime este mai ușor de trăit.

„Învățăturile întru această școală tot acelea se predau, cari sînt pentru această școală prscrise dela împărăție, însă totuși cu oare-care deschilinire, că întru această școală preparandă din miliție numai eu singur le propun Românilor și Sârbilor în amendoane limbile; aceasta fac din dorul carele am cătră luminarea neamului pentru bunăstarea patriei.

„Învățăturile cari se cuvin în școalele preparande, eu aicea le propun mai pe scurt, apoi mai mult din tâlcuală și aretare aicea se învață, decât cu scrisoare lungă și cu multă învățatură de a rost.”

De aci ne putem convinge despre diligența și energia manifestată de acest demn apostol, spre a o putea suține și nutri numai cu propriile-i forte spirituale acest institut, în care se propunea în doauă limbi; spre a putea crea, întemeia și organiza școale noi în toate comunele și spre a putea inspecționa mersul învățămîntului în cele ce esistau pân' acum.

Densul a fost „totum factum,“ al institutului întemeiat și numit de el: „Francisceum,“ el a fost profesor și director, el și-a aranjat și compus însuși materia de propunere; el a întemeiat și organizat noi școale pretutindenea și a supraveghiat pe cele existente.

Nemulțămît cu calificăciunea învățătorilor de până aci, i-a chiebat și i-a pregătît însuși pentru marea misiune a educațiunei poporului, estmod a introdus și inactivat el pentru acci învățatori un curs supletoriu de 6 săptămâni — pe care l-au numit: „Norma“, și la care erau obligați a participa în vacanție toți învățătorii submanuați lui.

El a eschis din școală literisarea la cetit, care era usuată în literile cirile, adecă fie-care literă își avea numele seu, astmod încât după acel metød vechiu se timpea spiritul elevului.

Cât de rațional și metodic a propus elevilor sei, se vede din propriile-i cuvinte, când zice: cum-că în acel institut s'a propus mai mult intuitiv, esplîcându-le, decât cu scrisoare multă și memorisare oarbă; de aci se vede că Loga cunoscea principiile și fecundele idei de educațiune, cari pe același timp se respundeau în Germania prin celebrul Pestalozzi și alții.

El s'a îngrijit și pentru manuale pe sama școalelor primare, după cum însuși zice:

„Pentru organizația școalelor naționale am întocmit cărți noi, apoi cu puterea milostivului intimat dela înaltul consiliu crăesc din Buda sub 31. Martie anul 1835. Nr. 9279. purces, s'au primit manuscriptele mele; zic a cărților, pentru organizația cea noauă a școalelor naționale, care cărți spre

înțelesul limbii și a creșterii tinerilor, precum în timpul nostru se cere — sunt întocmite“.

Loga a fost unul dintre cei mai distinși pedagogi români ai timpului său, carele a propagat lumina din Pesta până în Craiova, unde avea două fiice; — una directoare, Augusta, căsătorită Dragoescu, și alta Ecaterina, mai apoi căsătorită Vuia, institutoară, a școlii superioare de fete „Lazar Oteteleșan“.

El a vorbit limbele: româna, germăna, slava, maghiara, latina și franceza.

Dintre toți colegii săi profesori, el a trăit și luptat mai mult într-o redescoperire a națiunii sale; precum însuși zice: „Iară eu prin păstrarea prunii Dumnezeesci — ca o ramură din trupina veche, — am rămas după dănsii sub sistemul soarelui acestui pământ; și am nădejde că voi fi și eu cât de curând chemat la soarele dreptății“.

Fructele neobositei sale diligențe sunt:

1. „Ortografia sau dreapta scriere“. Buda 1818. La pag. 16—83 se află un frumos studiu: „Despre creștere, despre darurile naturii și despre îndreptarea tinerimii“.

2. „Gramatica română“. Buda 1822. și 1823. carea s'a folosit ca manual pentru tinerimea pedagogică până la a. 1852.

3. „Chiemarea la tipărirea cărților românești și versuri pentru îndreptarea tinerilor“. Buda 1821.

4. „Ostoichi și Tipicon cu catavasieri“. Buda 1826. cari durere după moartea sa — ca și toate manuscrisurile și întreaga sa bibliotecă au rămas în posesiunea Sârbilor, care le vindeau comercianților; onoare Prea S. Sale fostului Episcop al Timișorii Dn. George Brancoviciu carele aflând în reședința sa încă 80. de exemplare, le-a donat „Alumneului național român din Timișoara“.

5. „Viața Domnului nostru Isus Christos mântuitorul lumii, cu 12. ilustrațiuni“. Buda 1831.

6. „Tălcuirea Evangheliilor în Duminicile învierii și ale sârbătorilor“. Buda 1835.

7. „Epistolarul românesc“. Buda 1841.

La finea acestui Epistolarul se află două studii istorice școlare și anume:

„Începutul organizației școlilor preparande în Arad pentru Români“ și

„Despre organizația școlilor preparande din districtul militaresc“.

Măcar în parte dacă ni-ar fi dat atare date și alți autori despre trecutul școlilor noastre; astăzi am avea materialul necesariu, pentru a scrie istoricul școlilor noastre.

Ca manuscrise au rămas:

8. „Istoria bibliei a vechiului și a noului testament cu învățăturile ale moralității creștinești“, cu 24. icoane. Verosimil a fi și tipărită.

9. „Biografia sau viața Prea s. fecioare Mariei“ cu 8. ilustrațiuni.

10. Plutarch pentru creșterea pruncilor“.

11. „Belizar Duca lui Iustinian Împăratul rășăritului“.

12. „Istoria Romanilor, dela zidirea Romei, seau dela a. 754. înainte de Christos, până la înjugarea Țarigradului de Turci, seau până la a. 1453. după Christos, în 160. de coale în manuscris“.

Afară de aceste a mai rămas ca manuscrise toate studiile propuse în institutul pedagogic.

În fine slăbit fizice, și venind cu ocasiunea unui curs supletoriu la Caransebeș, a reposedat în 12. Noemvrie 1850. înmormântat fiind în partea stângă a bisericii din deal.

O jumătate de secol a scris și lucrat Loga pentru cultura poporului român, și azi nici măcar o cruce de lemn nu poate spune generației prezente, unde se odihnesc rămășițele sale scumpe.

Dacă voim în fine a nu detrage nimic din meritele, activitatea și operele prețioase ale acestui mare bărbat de școală; va trebui să nu uităm timpul și referințele în care a lucrat și scris Loga.

Astfelu a apăs și acest spirit nobil, a cărui activitate pe terenul instrucțiunii poporului nostru bănățian, este și va rămânea un punct neatins până acum de un alt bărbat de școală.

Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesă Caransebeșului.

Mercuri în 8/20. l. c. cu trenul dela două oare după-amează sosind membri reuniunii au fost întâmpinați la gară de comitetul arangiatoriu și din partea orașului. Președintele comitetului arangiatoriu d. protopop Andreiu Ghidiu și primariul orașenesc d. I. Nemoian salutară foarte călduros membrii reuniunii, la care răspuns în cuvinte cordiale notariul reuniunii d. I. Marcu. După aceea fie-care membru a fost condus la cortelul destinat Seara apoi a fost întrunire colegială în grădina otelului „Pomul verde“.

Joi la 9 oare s'a ținut serviciul divin în biserica catedrală pentru chiemarea Spiritului Sânt, s'a făcut parastas în biserica dela cimiteriu pentru fericitul în Domnul Episcop Ioan Popasu, apoi a urmat ședința adunării în sala comunității de avere, după-ce mai înainte se invita-se prin o deputăciune Prea Sântia Sa Domnul Episcop Nicolae Popea.

Cuvântul de deschidere al dlui președinte Stefan Velovan a fost descrierea dezvoltării acestei Reuniunii în cele două decenii ce le-a parcurs în viața sa.

Dup' aceea salută pe Părintele Episcop diecesan ca membru onorariu ales în adunarea generală din anul trecut ținută în Făget, precum și ca patronul natural al Reuniunii învățătorilor. Salută apoi pe Magnificența Sa D. Francisc Suttág inspectorul școlariu regesc al comitatului Căraș-Severin, carele nu atât din datorință, ci mai vârtos din interesul ce-l poartă către Reuniunea învățătorilor, cercetează toate adunările acestei reuniuni. Mai de-

parte salută pe reprezentantul oraşului Caransebeş d. primarîu *Ioan Nemoian*, pe preşedintele comitetului arangiatoriu, părintele protopop *Andrei Ghidiu* şi deputăciunea surorii Reuniunii învăţatoresci din diecesa Aradului. A urmat apoi salutările din partea dlui primarîu orăşănesc, din partea preşedintelui comitetului arangiatoriu şi a deputăciunii din diecesa Aradului prin d. învăţătoriu din Comloş *Iuliu Vuia*, în fine se ceti un telegram de felicitare dela d. I. V. Barcian.

Au urmat apoi cetirea rapoartelor şi anume: al comitetului, al cassariului şi al bibliotecariului, care s'au predat respectivelor comisii.

Cu aceasta exhaurindu-se obiectele şedinţei, P. Sântia Sa Domnul Episcop luă cuvântul, spre a mulţami Reuniunii pentru alegerea de membru onorariu şi pentru a dechiera că cu bucurie primesce a fi patronul şi protectorul Reuniunii.

Prea Sântia Sa în distinsa cuvântare ne aretă că întemeietoriul conferinţelor şi al reuniunilor învăţatoresci este Marele Andrei Mitropolitul, carele nainte de 30 de ani a iniţiat conferinţele învăţatoresci în Transilvania, care au dat apoi nascere reuniunilor învăţatoresci.

Îşi exprimă plăcerea pentru rezultatul moral şi material al Reuniunii, pentru participarea cea numeroasă, şi recomandă în fine cu căldură tuturor membrilor Reuniunii „luminarea minţii şi cultura inimii“.

În adoaua şedinţă ținută la oarele 5 dup' amezai s'au cetit doane disertaţiuni, una „Despre calităţile învăţătorului“ de învăţătoriu Mateiu Milencovicu din Foeni şi adoaua „Despre premiile şcolare“ de învăţătoriu Dimitrie Pruneş din Bocşa-Română.

Atreia şedinţă s'a ținut Vineri în 10/22. l. c. în care dl învăţătoriu Iuliu Vuia din Comloş a ținut disertaţiunea despre „vieaţa şi activitatea lui *Constantin Diaconovicu Loga*“, comunicată în foaia noastră de astăzi; în urma cea adunarea întră mare entusiasm decetă eternisarea memoriei acestui mare învăţătoriu din Bănat, prin redicarea unui monument în cimiteriul din Caransebeş, unde este înmormântat.

A urmat apoi resolvirea altor agende conform programului.

Dup'aceea s'a făcut restaurarea biroului şi a comitetului Reuniunii sub preşedinţa membrului onorariu a Magnificenţei Sele dlui *Vincentiu Babeş*, carele pentru prima oară a onorat Reuniunea noastră cu prezenţa sa şi a fost obiect unei deosebite ovaţiuni.

Restaurarea s'a întemplat spre cea mai mare bucurie şi mulţumire a tuturor membrilor Reuniunii, pentru-că ni-a succes a îndupleca de nou pe binemeritul preşedinte *Stefan Velovan*, dimpreună cu ceialalţi harnici şi deasemenea binemeritaţi membri ai biroului — ca să pună şi mai departe în serviciul Reuniunii luminele şi puterile lor.

În fine ne simţim îndemnaţi a aminti, că întră mai mulţi distinşi oaspeţi, am avut norocirea de a saluta şi pe Părintele *Simeon Popescu*, profesor la facultatea teologică a universităţii din Bucureşti, carele a participat cu viu interes la toate şedinţele adunării.

Raportul general

despre activitatea soţietăţii de lectură a tinerimei dela institutul teologic-pedagogic din Caransebeş, pe anul de gestiune 1889/90.

Onorată Soţietate!

D-Voastră cunoaşteţi cu toţi lucrarea ce în calitatea de soţietate a-ţi desfăşurat-o în anul acesta de gestiune, o cunoaşteţi pentru-că înşivă a-ţi fost părtaşii la ea. Şi dacă cu toate acestea Comitetul ales din încrederea D-Voastră ține să vă zugrăvească în câteva cuvinte starea în care a ajuns soţietatea noastră cu sfirşitul anului pe care cu ziua de azi îl încheiem, o face, parte pentru ca să vă reimprospeteze în minte cele petrecute, şi cu chipul acesta să vă dea privilegiu, ca în restimpul feriilor să reveniţi asupra lor, şi analisându-le, să vedeţi dacă ele se potriveşc întră toate sau nu, şi eventual să cugetaţi cu dinadinsul şi cu regazul cuvenit asupra mijloacelor trebuincioase la întregiri, respective la îmbunătăţiri, parte şi mai ales, pentru-ca publicul cel mare să poată lua şi el notiţă de mişcarea noastră. Căci părinţii nostri, cari au jertfit şi jertfesc atât de mult pentru noi, statul preoţesc şi învăţătoresc în ale căror sinuri avem să intrăm, biserica care aşteaptă cu drept cuvânt ca se dobândească în noi nise fii credincioşi şi folositori, şi chiar neamul nostru, care mai ales dela junimea luminată şi viguroasă sperează ajutoriu, toţi şi toate sânt în drept să ceară dela noi ca să ne dăm samă de munca ce cu puteri unite am să-virşit-o.

Eată dar în o trăsură de condeiu resoanele cari ni-au determinat la lucrarea acestui raport general.

D-Voastră Vă aduceţi aminte că soţietatea noastră a intrat într'o fasă noauă cu începutul anului curgătoriu de gestiune. În restimp de 22 de ani ea a fost alcătuită numai din studenţii de teologie. Cu începutul acestui an însă, amăsura dorinţei de care a-ţi fost cu toţi animaţi, i-s'au intrupat şi studenţii de pedagogie.

Şi frumos şi caracteristic este că atât din o secţiune cât şi din cealaltă până la unul v'aţi făcut membri. De aceea şi putem constata cu mângăere sufletească, că estimp numărul membrilor soţietăţii a fost mai mare decât oricând mai nainte. Ea a fost numărat 73 de membri, dintre cari 21 clerici şi 58 pedagogi.

Astfeliu grupaţi, în ziua dintăiu a lunii lui Octomvrie 1889., sub conducerea delegatului ambelor direcţiuni ale institutului diecesan, a dlui profesor Ioan Pinciu, am ales de preşedinte, — de bună samă în semn de recunoştiinţă pentru iniţierea acestei grupări, — pe dl profesor de teologie Gerasim Sêrb, sub care încă în aceeaşi zi a şi urmat constituirea.

Această constituire însă, din cauza că soţietatea nădăjduia că proiectul seu de statute, înaintat venerabilului Consistoriu diecesan, pe calea direcţiunii teologice, încă în toamna anului 1888/89. va fi provăzut cât mai îngrabă cu clausula de aprobare, nu s'a făcut decât provisor. De aceea nici nu s'a publicat la timpul seu.

Durând însă acest provisorat până la încheierea anului, credem că este de lipsă să spunem acum că con-

stituirea s'a făcut precum urmează: George Popa, cler. în cursul al III. vice-președinte, Nicolae Stupariu Constantinoviciu, cl. în c. III. redactor, Aurel Popoviciu cl. în c. III. Ilie Pepa pedagog în curs. III. notari, Ioan Jula cl. în c. II. cassariu, Nicolae Groza cl. în c. II. ear după abdicerea acestuia Nicolae Ionescu cl. în c. II. bibliotecariu; și Stefan Otonoga ped. în c. II., ear după abdicerea acestuia Petru Giorogariu ped. în c. II. de vice-bibliotecariu ear membrii în Comitet sau ales: Petru Ieremia și Ioan Popoviciu cl. în curs. III., Nicolae Ionescu și Terențiu Bugariu cl. în c. II., Aurel Oprea și Isidor Zaberca cl. în c. I., Constantin Lăuba ped. în c. III., Petru Giorogariu ped. în c. II. și Petru Pitic ped. în c. I.

În acest mod constituită societatea de lectură acum teologică-pedagogică și-a început lucrarea sa. Și pătunsă de adevărul, că atât cauzele bisericesci cât și cele culturale și naționale, intru cât se rapoartă la comunele locuite de Români, numai așa se pot promova dacă preotul și învățătorii lucrează împreună, dacă în bună înțelegere și cu dragoste frățească merg mână în mână, fără întrerupere și-a dat silința ca să creeze un spirit de apropiere, de încredere înprumutată și de colegialitate.

Și cu oare-care bucurie amintim la acest loc, că a și succes a se face un început de bun augur, căci în decursul întregului an de lucrare nu s'a ivit nici cea mai mică neînțelegere.

Tochmai acestei împregiurări și avem de ai mulțami sevârșirea unor lucruri cari altcum de bună samă nu ar fi fost cu putință.

Societatea în decursul anului curent a ținut 26 de ședințe. Dintre acestea 23 au fost ordinare, 2 estraordinare și una festivă. 18 au fost prezidate de președintele ear 8 de vice-președintele.

În aceste ședințe, dintre cari 4 au fost numai literare, s'au tractat și s'au regulat felurite chestiuni.

Concluse privitoare la trebă literare sau luat 15, ear privitoare la trebă administrative și de altă natură 19. Dintre acestea de o însemnătate superioară sânt cele relative la înființarea unei orchestre și cele relative la aranjarea unei ședințe publice. În virtutea celui dintăiu societatea noastră a înființat încă în anul acesta o orchestră constătătoare din 42 membri, ear în virtutea celui de al doilea, în 21. Maiu, va se zică a doaua zi de Rusalii, a ținut o ședință festivă. Cu această ocaziune orchestra a și fost aplaudată din partea publicului ce era de față.

Adevărat că în scopul procurării instrumentelor de lipsă și a pieselor musicale s'a cheltuit aproape 100 fl., dar ne place să credem, că câștigul material și mai ales cel moral ne-a recompensat pe deplin.

În ședințele societății sau rostit 6 predicii, sau cetit 14 tractate de deosebit cuprins, 7 poesii originale, 5 poesii populare, o baladă și 2 povești, s'au ținut trei prelegeri practice, s'an declamat 30 de poesii dela cei mai buni autori ce-i avem, trei monologuri și doauă dialoguri.

La acest loc ne ținem de plăcută datorință a observa că unele dintre amintitele lucrări au fost date și publicității pe calea jurnalistică române de dincoace de Carpați.

De altmintrelea drept probă despre mișcarea noastră literară servește foia societății „Progresul“, care a ieșit în 14 numeri și care a cuprins în sine o bună dosă de material afară de cel pomenit mai sus.

(Va urma).

A v i s!

Aduc la cunoștința onor. public cumcă, mutându-mă cu locuința, cancelăria mea advocațională dela 1. Septembrie a. c. st. n. se va afla în Logojul rom. strada Timișorii, casa lui Boș Nr. 166. vis-à-vis de biserică (mare) gr. or. română.

Logoj, August 1890.

Dr. George Dobrin,
advocat.

V a r i e t ă ți.

Ziua nasterii Maiestății Sale. Lună în 6/18. August a. c. au serbat credincioșii bisericeii noastre „Schimbarea la față“, pe lângă aceasta ca supuși fideli ai Maiestății Sale Împaratului și Regeluși a 60-a aniversare a nasterii Monarchului nostru *Francisc Iosif I.* Această duplă zi festivă a fost aici în Caransebeș serbată cu o pompă deamă de însemnătatea ei. Sânta liturgie a celebrat-o Prea Sântitul Domn Episcop diecesan *Nicolae Popea* fiind asistat de Prea Cuvioșia Sa părintele protosincol *Filaret Musta*, de P. On. D. protopresviter *Andreu Ghidiu*, de preoții locali, părinții *Ioan Stoian* și *George Buru* și de diaconul *Ioan Pinciu*. În decursul santei liturgii, la carea au participat și Dl. vicecolonel de *Schwerenfeld* cu unii membri ai corpului ofiteresc, apoi și mai mulți reprezentanți ai oficiilor civile, judecătorești și administrative, precum și alți onorațiori, s'au făcut rugăciuni pentru monarch, eară la fine corul vocal din loc a cântat Imnul poporal.

Sub durata santei liturgii întreg batalionul de soldați din loc a fost postat înaintea bisericeii catedrale sub comanda Dhuî major *Carol Zirl*, asemenea și un escadron de husari sub comanda Dhuî căpitan de husari *Attila de Mhrüssy*, cari la momentele mai însemnate ale santei liturgii au făcut onorurile cuvenite.

La 1 oară după amezăzi Prea Sântitul Domn Episcop a intrunit la masa sa ospitală 18 persoane, șefii și reprezentanții diferitelor oficii publice din loc.

P. S. S. Domnul Episcop diecesan Nicolae Popea, a plecat Vineri dimineța la Budapesta, spre a lua parte la ședințele comitetului fundăciunii „Gozsdu“.

Protopresviterul Sibiului. În P. S. S. Părintele Mitropolit și arhiepiscop *Miron Romanul*, cu pastorala din 2. August a. c. Nr. 4944. face cunoscut că consistoriul archidieceșan în ședința plenară din 5. Martie a. c. a denumit de protopresviter al tractului Sibiului pe *Ioan Papiu*, pân'acum ppviter al Devei.

Versavia Murgu măr. Dascal. La cele publicate de noi în numărul trecut al acestei foi, după foile din Budapesta, despre Versavia Murgu. — dl advocat din

Budapesta *Dr. Maurițiu Ernye*, în calitate de curator al moștenirii după reposata, ne trimite următoarea rectificare și anume: că după Versavia Murgu nu s'a aflat, precum au zis foile din Bpesta, avere de 80,000 fl. ci toată averea mișcătoare abea este de 100 fl. Mai este apoi o casă decăzută, carea abea reprezintă vreo câteva mii de florini și pe carea încă se află detorii intabulate; astfelu foarte puțin va rămănea pentru moștenitori. Moștenitorii sânt cunoscuți naintea judecătoriei și la pertractarea moștenirii se vor cita în toată forma. Dealtcum unul dintră moștenitori *Ilie Murgu*, care locuiesce în Budapesta, a fost și la înmormântarea reposatei. Nu corespunde în fine adevărului acea scire respândită prin jurnale, că reposata ar fi trăit în cea mai mare miserie, pentru-că doamna Versavia Murgu a fost bine arangiată și a trăit corespunzătoru stării sele.

Michel-Angelo și Buonarotti. O femeie bătrână dela Fiosole trecea pe marea piață a Florenței, unde la acea epocă erau situate atelierile (bottega) sculptorilor celor mari. Femeia, văzând grămădită atâta marmore și crezând, că lucrătorii ce lucrau sânt nisce simpli petrari, se adresă la primul magazin ce întelni și ceru o piuliță de bucătărie. Sculptorul-șef, în loc de a lămuri pe țeranca și văzând o ocaziune bună de a glumi cu rivalul seu, marele Michel-Angelo zise femeii: Adresează-te la *bottega* de vis-à-vis, cere să vorbești cu domnul, care se nu mesce Buonarotti și stăruiesce să-ți facă piulița, de care ai trebuință. Țeranca făcu ceea-ce i-se zise și ceru mare-lui artist o piuliță. Cine te-a trimis la mine? zise autorul statuei Moise. Stăpânul pravăliei de preste drum. Foarte bine, vino preste 5. zile și vei avea piulița. Țeranca fu exactă și sculptorul asemenea. El îi dede o piuliță, în giurul căreia erau sculptate flori, dantele, figuri de angeri etc. și toate aceste de o artă exquisită. Bătrâna femeie, în extas, nu îndrăsnea să o atingă și îi era teamă să întrebe de preț... se uita când la marele artist, când la piuliță. Nu te teme nimic, îi zise Buonarotti, n'ai nimic de plătit; ți-o dau cu o singură condițiune, aceea, ca să te duci drept la stăpânul pravăliei de vis-à-vis, căruia îi vei spune tocmai aceste vorbe: Eu, Buonarotti, am făcut piulița și îl însărbinez pe el să facă pisălogul, tocmai în același stil și cu aceleași ornamente.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română de prunci din **Ghilad**, protopresviteratul Ciacovei, comitatul Timiș, se escrie concurs cu termen de recurgere până în **14/26** Septemvrie a. c.

Emolumintele sânt:

1. În bani gata 450 fl.
2. 32. metri de lemne, din cari are a-se încălzi și sala de învățământ.
3. Pentru conferințele învățătoresci 10 fl.
4. Pentru adunarea generală 10 fl.
5. Scripturistica 7 fl.
6. Dela fie-care înmormântare unde va participa

7. 4. jugere de pământ arătoriu.

8. Cortel liber cu grădină intravilană.

Competenții la acest post au să dovedească că au pregătire de 4. clase gimnasiale cu succes foarte bun și testimoniu de calificăciune pentru stațiune cu dotăciune de frunte sau foarte bună, cunoscând și musica vocală și instrumentală, ca, pelângă îndeplinirea funcțiunei de cantor bisericesc, să poată conduce și corul vocal.

Alesul învățătoriu va avea a duce atacerile scripturistice ale comitetului și sinodului parochial, pentru cari va primi osebită remunerațiune.

Doritorii de a recurge la acest post vor subșterne recursele lor provăzute cu documentele prescise conform statutului org. bis. și a regulamentului școlariu, adresate comitetului parochial, M. On. D. Aureliu Drăgan, adm. protopresviteral în Ciacova.

Învățătorii recurenți au să dovedească că și-au plătit contribuțiunea, regularea apelor și equivalentul după pământul învățătoresc folosit.

În fine recurenții sânt poțitiți a se presenta în vreo-Duminecă sau sərbătoare în sânta biserică.

Ghilad, 1. Iulie 1890.

[34] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Aureliu Drăgan*, administrator protopresviteral.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoare la școala confesională gr. or. 10m. de fete din **Ghilad**, protopresv. Ciacovei, comitatul Timiș, se escrie concurs cu termen de recurgere 30. zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumintele sânt:

1. În bani gata 400 fl.
2. 28. metri de lemne, din care are a-se încălzi și sala de învățământ.
3. Pentru conferințele învățătoresci 10 fl.
4. Pentru adunarea generală 10 fl.
5. Scripturistica 7 fl.
6. 4. jugere de pământ de fenaș.
7. Cortel liber cu grădină intravilană și estravilană.

Competentele au să producă testimoniu de calificăciune pentru stațiune cu dotăciune de frunte sau foarte bună. Se vor preferi care sciu lucrul de mână și ceremoniile bisericesci.

Doritoarele de a recurge la acest post au a-și trimite recursele instruate conform statului organic bis. și a regulamentului pentru învățători și adresate comitetului parochial, M. On. D. adm. protopresviteral Aureliu Drăgan în Ciacova.

Învățătoarele recurențe au să dovedească, că și-au plătit contribuțiunea, regularea apelor și equivalentul după pământul învățătoresc folosit.

În fine recurențele sînt poftite a se presenta în vre-o
Duminecă sau sîrbătoare în s. biserică.

Ghilad, 1. Iulie 1890.

[35] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Aureliu Drăgan*, administrator
ppresviteral.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala
confesională gr. or. română din *Margine*, cu filia *Zorani*
în protopresviteratul Făgetului, comitatul Căraș-Severin,
se escrie concurs cu termen până în 6/18 Septembrie a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sînt:

1. În bani gata 176 fl. 74 cr.
2. Pentru conferințe 6 fl.
3. Pentru scripturistică 5 fl.
4. Pentru servitoriul școlii 9 fl.
5. 12½ Hectolitre de grâu și 12½ Hectolitre de cu-
curuz în natură.
6. 40. metri de lemne în natură aduse la școală.
7. Locuință liberă în edificiul școlii cu grădină de
un juger.

Cei-ce dorește a dobîndi acest post își vor trimite
recursele provăzute cu documintele prescrise și adresate
comitetului parochial din *Margine* cu filia *Zorani*, la ofi-
ciul protopresviteral gr. or. român al Făgetului, până la
terminul deschis.

În fine recurenții sînt poftiți a-se presenta în vre-o
Duminecă sau sîrbătoare în s. biserică.

Margine, în 10. Iunie 1890.

[36] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu*, m. p. proto-
presviter tractual.

Concurs.

Pe stațiunea de învățătoare din *Sân-Nicolaul-Mare*,
comitatul Torontalului.

Condițiunile sînt:

1. Salariu anual 400 fl. solvit anticipando în rate
lunare, în loc de cortel 50 fl. eventual în natură.
2. Dela recurențe se pretinde:
 - a) Să fie de religionea greco-orientală.
 - b) Absolvarea pedagogiei pe lângă examen de cali-
ficăciune cu *sporiu bun* din limba maternă și cea magiară.
 - c) În prima linie *moral nepatat*, apoi desteritatea
perfectă în propunerea lucrului de mîna.
 - d) capacitate de a propune cântările rituale și na-
ționale.
3. Recursele sînt a-se trimite subscrisului în Nagy-
Szent-Miklós, Torontál-megye, inclusive până la 19/31.
August, în care zi se va ținea și alegerea.

Sân-Nicolaul-Mare, 10. August 1890.

[39] 2—2

Svetoniu Petroviu,
vicariu protopr. ca președinte.

Concurs.

Se escrie conform ordinațiunii Venerabilului Con-
sistoriu diecesan dno 26. Maïu a. c. Nr. 1293. Șc. pentru
ocuparea postului învățătoresc la școala confesională gr. or.
română din comuna *Gornia*, protopresviteratul Oraviței,
comitatul Căraș-Severinului, cu termen până la 6/18 Sep-
temvrie a. c.

Emolumentele sînt:

1. În bani gata 300 fl. v. a.
2. Pentru participarea la conferințele învățătoresci
10 fl.
3. Lemne pentru învățătoriu 16. metri 24 fl.
4. 2. jugere de livadă pămînt de clasa III-a.
5. Lemne pentru încălzirea salei de învățămînt 16.
metri 24 fl.
6. Pentru curator 8 fl.
7. Cortel liber și o grădină intravilană de 600 °□.

Doritorii de a ocupa acest post sînt avisați a și
trimite recursele, ajustate cu toate prescrisele documente,
adresate comitetului parochial prea on. oficiu protopres-
viteral din Oravița; totodată comitetul parochial dorește
ca competenții să se prezenteze în vre-o Duminecă ori
sîrbătoare în s. biserică

Gornia, în 28. Iulie 1890.

[40] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Alisandru Popoviciu*, administrator
protopresviteral.

Concurs.

Conform decisului Ven. Consistoriu diecesan din 26.
Maïu a. c. Nr. 420. S. se escrie concurs pentru întregirea
postului de adiunct învățătoresc pe lângă emeritul învă-
țătoriu *Marcu Borlovan* din *Logojel*, cu termen până la
6/18 Septembrie a. c.

Emolumentele acestui post sînt:

1. Jumătate din salariul de 300 fl. = 150 fl.
2. Paușal de scris 10 fl.
3. Paușal pentru conferințele învățătoresci 7 fl.
4. Paușal pentru îngrijirea școlii 15 fl.
5. Taxele dela înmormîntări circa 20 fl.
6. 28. metri de volum de lemne în natură seau în
bani gata 70 fl.
7. Cortelul învățătoresc întreg cu grădină de un
juger de mare.

Fară după moartea emeritului învățătoriu, *Marcu
Borlovan*, toate emolumentele ce le are dînsul se atrag
la salariul învățătoresc.

Doritorii de a ocupa acest post, au să-și subștearnă
recursele provăzute cu documintele prescrise și adresate
comitetului parochial la oficiul protopresviteral gr. or.
rom. al Logojului.

Recurenții vor avea după prealabila încunoscințare
a protopresviterului a se presenta în vre-o Duminecă în-
aintea alegătorilor. Competenții cari posedă cunoscințele
spre a conduce corul vocal vor fi preferiți.

Logojel, în 24. Iunie 1890.

[37] 2—3

Comitetul parochial.

În înțelegere cu mine: *Dr. George Popoviciu*, ppresviter.

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala conf. gr. or. rom. din **Dragșina**, protopresviteratul Jebelului, se escrie concurs cu termen până în 6/18 Septemvrie a. c.

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

1. În bani gata 150 fl. 51 cr.
2. 12.50 Hl. de grâu și 6.25 Hl. de cucuruz.
3. Pentru lemne din care are a se încălzi și școala 24 fl.
4. 5. jugere de pământ arătoriu.
5. 1. juger de grădină intravilană cu o chilie de locuit și cu un stal pentru vite.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și trimite recursurile prevăzute cu documentele prescrise la Oficiul protopresv. gr. or. rom. al Jebelului, până la termenul indicat.

Alesul învățătoriu este îndetorat a duce scripturistica în comitetul și sinodul parochial.

Dragșina, în 17. Iulie 1890.

[38] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protopresviterul districtual.

Concurs.

Să escrie conform ordinăciunii Venerabilului Consistoriu diecesan dto 25. Iulie a. c. Nr. 1997. B. pentru vacanta parochie de clasa III-a din comuna **Secaș**, în ppviteratul Oraviței, comitatul Caraș-Severinului, cu termen până la 2. Septemvrie a. c. st. vechiu în care zi va fi și alegerea.

1. Două sesiuni pământ arătoriu.
2. 60 cr. de fic-care casă și strolele îndatinate dela 166. case.
3. Cuartir liber în casa parochială provăzută și cu edificii economice și cu două intravilane.

Recurenții sunt avisați, ca recursurile ajustate conform statutului organic și regulamentului pentru parochii, adresate comitetului parochial, să le trimită oficiului protopresviteral din Oravița, ear în vre-o Duminecă seau sərbătoare să se prezenteze la s. biserică pentru de a-și arăta desteritatea în oratorie și cântare.

Secaș, în 30. Iulie 1890.

[41] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu *Alisandru P. Popovicu*, administrator protopresviteral.

Nr. 93.

Concurs.

Devenind vacantă parochia gr. or. română de clasa a III. din comuna **Vucova** protopresviteratul Jebelului comitatul Timișului, prin aceasta se escrie concurs cu ter-

min de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele sunt:

1. O sesiune parochială constătătoare din 33 jugere pământ comasat.
2. Adăul (birul) dela ficcare casă cu pământ câte 25 litre și dela jelerii resp. chirieși câte 10 litre, jumătate grâu jumătate cucuruz.
3. Stolele îndatinate.
4. Cortel liber în casa parochială lângă carea este și stal, un cotețiu pentru rimători și un hambariu pentru bucate.

Cei ce doresc a ocupa această parochie sunt poftiți a-și subșterne recursurile lor, conform statutului organic și regulamentului pentru parochii, adresate comitetului parochial, Prea onoratului Domn Alesandru Ioanovicu protopresviter în Jebel, până la termenul indicat.

În fine recurenții mai sunt poftiți a-se presenta în vre-o Duminecă ori sərbătoare în sânta biserică din *Vucova* spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie.

Vucova, din ședința comitetului parochial ținută la 1. Iunie 1890.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu Prea Onoratul Domn Protopresviter tractual.

[31] 3—3

Nr. 65.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala gr. or. română confesională din **Blajova** protopresviteratul Jebelului, comitatul Timișului, se publică concurs cu termen de recurgere până în 6/18. Septemvrie a. c.

Emolumentele sunt:

1. Bani gata 135 fl.
2. Pentru lemnele învățătorului 24 fl.
3. Pentru participarea la conferințe 8 fl.
4. Pentru lemne de încălzit școala 12 fl
5. 4 jugere de pământ.
6. Cortel liber cu grădină de legumii.
7. 10 Hl. grâu și 10 Hl. cucuruz.

Doritorii de a ocupa această stațiune sunt poftiți recursurile lor bine instruate și adresate comitetului parochial, a le subșterne Prea Onoratului Domn Alesandru Ioanovicu protopresviter în Jebel, până la termenul indicat.

În fine comitetul parochial dorește, ca recurenții să se prezente în vre-o Duminecă ori sərbătoare în sânta biserică spre a se face cunoscuți poporului.

Blajova, din ședința comitetului parochial ținută la 28. Iunie 1890.

George Lupșa,

președintele comitetului par.

În conțelegere cu mine: *Alesandru Ioanovicu*, ppresviter tractual.

[32] 3—3

